

Forskrift om program mot ruspåvirket kjøring

§ 1. Forskriftens virkeområde

Reglene i denne forskriften gjelder for personer som er dømt for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 jf. § 22 første ledd og der retten har satt som vilkår at domfelte gjennomfører program mot ruspåvirket kjøring jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav e.

§ 2. Målgruppe for program mot ruspåvirket kjøring

Program mot ruspåvirket kjøring kan idømmes som et alternativ til ubetinget fengselsstraff.

Programmets målgruppe er personer som har et problem med bruk av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel, enten generelt eller spesielt i kombinasjon med føring av motorvogn.

Dersom det foreligger særlige forhold, som for eksempel skade på person, bør program mot ruspåvirket kjøring ikke idømmes.

§ 3. Formål

Programmet har som formål å motvirke nye straffbare handlinger i form av kjøring i ruspåvirket tilstand, skape et tryggere trafikkmiljø og minske antall trafikkuulykker.

§ 4. Saksbehandlingsregler

Forvaltningsloven gjelder med følgende unntak:

- a) Domfelte eller tilsatte i kriminalomsorgen kan ikke være fullmektig for en person som er under gjennomføring av program mot ruspåvirket kjøring.
- b) Saksbehandlingen kan være muntlig når tidsmessige grunner gjør det nødvendig. Det gjelder også for vedtaket og underretningen om vedtaket til domfelte.
- c) Beslutning om å fremme sak for retten etter forskriften § 14 kan ikke påklages.

§ 5. Rekvirering av personundersøkelse

Personundersøkelse skal alltid rekvireres fra kriminalomsorgen når det kan være aktuelt å idømme program mot ruspåvirket kjøring etter straffeloven § 53 nr. 3 bokstav e. I rekvisisjonen skal påtalemyndigheten

opplyse om den ønsker en vurdering av siktede med tanke på program mot ruspåvirket kjøring.

§ 6. Innholdet i personundersøkelsen

Personundersøkelsen gjennomføres på ordinær måte etter reglene i straffeprosessloven kapittel 13 og nærmere regler gitt av Justisdepartementet.

Formålet med personundersøkelsen er å sørge for at saken er tilstrekkelig opplyst for påtalemyndigheten og domstolen. I personundersøkelsen skal siktedes forhold til alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel kartlegges. Det må klargjøres i hvilken utstrekning siktede har et erkjent problem og er villig til å gjennomføre et program mot ruspåvirket kjøring. I tillegg må siktedes sosiale og helsemessige forhold kartlegges. Det må søkes klarlagt om siktedes livssituasjon er tilstrekkelig stabil til at vedkommende kan gjennomføre en slik straff.

§ 7. Samtykke

Retten kan bare fastsette vilkår om å gjennomføre program mot ruspåvirket kjøring dersom siktede samtykker.

Under utarbeidingen av personundersøkelsen skal siktede gis utførlig informasjon om programmet, herunder krav til domfelte og konsekvenser av brudd på vilkår. Siktede skal informeres om at samtykket kan trekkes tilbake og konsekvensene av dette, jf. § 15.

Samtykket skal fremgå av en samtykkeerklæring. Denne skal underskrives av siktede i forbindelse med personundersøkelsen, jf. § 6. For at samtykket skal være gyldig, må siktede ha fått informasjon om innholdet i programmet og hva samtykket innebærer.

Dersom siktede er mindreårig, gjelder reglene om partsrettigheter for verger i straffeprosessloven §§ 83 - 84.

§ 8. Innhold i programmet

Innholdet i programmet skal tilrettelegges ut fra den enkeltes forutsetninger og behov. Målsettingen med programmet er å forebygge at domfelte på nytt kjører i ruspåvirket tilstand. Programmet skal gi kunnskap om konsekvenser av ruspåvirket kjøring og bevisstgjøre domfelte til å ta ansvar for egne handlinger.

Program mot ruspåvirket kjøring skal inneholde individuelle samtaler med kriminalomsorgen, samtaleorientert undervisning, kartlegging av et eventuelt behandlingsbehov og kontroll.

Innholdet i de individuelle samtalene skal tilpasses den enkeltes behov. Samtalene skal så langt det er mulig gjennomføres minimum hver 14. dag.

Undervisningsdelen skal utgjøre 20-30 timer som gjennomføres i et tidsrom på to til tre måneder. Undervisningen gis i grupper eller individuelt.

Domfelte skal kontakte helsetjenesten for kartlegging av behandlingsbehov.

Gjennomføringstiden er ti måneder med mindre retten uttrykkelig bestemmer en lengre gjennomføringstid.

§ 9. Krav til domfelte

Den domfelte skal gjennomføre straffen etter nærmere anvisning fra kriminalomsorgen. Den domfelte skal

- a) møte til fastsatt tid og sted til alle avtaler,
- b) være upåvirket av berusende eller bedøvende midler ved alle avtaler under gjennomføringen av programmet og
- c) gi opplysninger om sitt bosted og andre forhold av betydning for gjennomføringen av programmet.

Den domfelte skal ikke vise en atferd som kan

- a) true sikkerheten til personer som deltar under gjennomføringen eller
- b) påvirke miljøet på en særlig negativ måte.

Den domfelte skal ikke begå nye straffbare handlinger i prøvetiden.

§ 10. Gjennomføringen

Gjennomføringen skal skje i samarbeid med de myndigheter, institusjoner, organisasjoner mv. som har ansvaret for de enkelte delene av programmet. Kriminalomsorgen skal sørge for at programmet gjennomføres i løpet av prøvetiden.

Gjennomføringstiden løper fra det tidspunktet domfelte møter første gang hos kriminalomsorgen. Straffeprosessloven § 461 gjelder tilsvarende. Kriminalomsorgen avgjør når og hvor de ulike delene av programmet skal gjennomføres.

Kriminalomsorgen skal utarbeide en gjennomføringsplan. Gjennomføringsplanen skal utformes slik at den gir domfelte klarhet og forutsigbarhet om hva som er vilkårene for å delta i programmet.

Kriminalomsorgen kan gi fritak for frammøte dersom særlig tungtveiende grunner taler for det. Fravær skal på forhånd være godkjent av

kriminalomsorgen. Manglende frammøte skal som hovedregel tas igjen på et senere tidspunkt etter nærmere bestemmelse av kriminalomsorgen.

Hvis domfelte ikke kan møte til gjennomføring av programmet på grunn av sykdom, kreves dette dokumentert med legeerklæring. Det må uttrykkelig fremgå av erklæringen at domfelte ikke er i stand til å møte til gjennomføring av program mot ruspåvirket kjøring. Det forutsettes at domfelte snarest mulig gir beskjed om sitt fravær.

§ 11. Kontroll

Kriminalomsorgen skal føre kontroll med at domfelte gjennomfører de ulike delene av programmet. Samarbeidspartnere skal melde fra om alle uregelmessigheter til kriminalomsorgen.

Alt 1: Kriminalomsorgen kan pålegge domfelte som gjennomfører programmet å avgi urinprøve, utåndingsprøve eller blodprøve eller å medvirke til andre undersøkelser som kan skje uten fare eller særlig ubehag, for å avdekke bruk av rusmidler, bedøvelsesmidler eller andre kjemiske stoffer som ikke er lovlig foreskrevet. Blodprøve kan bare tas av helsepersonell. Er det grunn til å anta at domfelte møter påvirket av berusende eller bedøvende midler, skal kriminalomsorgen snarest undersøke forholdet.

Alt 2: Er det grunn til å anta at domfelte møter påvirket av berusende eller bedøvende midler, skal kriminalomsorgen snarest undersøke forholdet. Domfelte kan pålegges å avgi urinprøve, utåndingsprøve eller blodprøve eller å medvirke til andre undersøkelser som kan skje uten fare eller særlig ubehag. Blodprøve kan bare tas av helsepersonell.

§ 12. Kontroll av generelt rusforbud

Hvis retten har satt forbud mot å bruke berusende eller bedøvende midler jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav c, skal kriminalomsorgen undersøke om forbudet blir overholdt. Undersøkelsen kan innebære uanmeldte besøk i hjemmet. Når det er satt rusforbud, kan kriminalomsorgen pålegge den domfelte å avgi urinprøve, utåndingsprøve eller blodprøve eller å medvirke til annen undersøkelse som kan skje uten fare eller særlig ubehag. Blodprøve kan bare tas av helsepersonell

§ 13. Straffavbrudd

Kriminalomsorgen kan avbryte gjennomføringen av programmet dersom den domfeltes helsetilstand tilsier det, eller det foreligger særlig tungtveiende grunner som ikke kan avhjelpes på annen måte.

Avbrudd gis i en bestemt periode av inntil fire uker, og kan senere forlenges en gang med inntil fire uker. Ytterligere forlengelse kan gis av regionalt nivå.

Skal deler av programmet gjennomføres etter at den fastsatte prøvetiden er løpt ut, må kriminalomsorgen bringe saken inn for retten, jf. straffeloven § 54 nr. 1. Regiondirektøren eller den vedkommende gir fullmakt, fremmer begjæringen for retten. Kriminalomsorgen skal varsle påtalemyndigheten når den begjærer rettens avgjørelse.

§ 14. Brudd på vilkår

Programmet skal gjennomføres med en lav toleranse for brudd på vilkår. Brudd skal følges opp konsekvent og restriktivt.

Ved mindre alvorlig brudd skal kriminalomsorgen gi en skriftlig advarsel.

Ugrunnet fravær, oppmøte i ruspåvirket tilstand eller at domfelte nekter å avgi prøve for å avdekke bruk av berusende eller bedøvende midler, regnes som alvorlige brudd.

Dersom domfelte bryter vilkårene alvorlig eller gjentatt skal kriminalomsorgen innkalle domfelte til en samtale om bruddet. Deretter oversendes saken regionalt nivå med innstilling om fullbyrding av den subsidiære fengselsstraffen.

Retten kan etter begjæring fra kriminalomsorgen ved dom bestemme at straffen helt eller delvis skal fullbyrdes. Dersom det anses mer hensiktsmessig, kan retten i dommen sette ny prøvetid og nye vilkår.

Ved omgjøring til soning av den subsidiære fengselsstraffen kan retten ta hensyn til den del av programmet som allerede er gjennomført.

Regiondirektøren eller den vedkommende gir fullmakt, fremmer begjæringen for retten. Kriminalomsorgen skal varsle påtalemyndigheten når den begjærer rettens avgjørelse.

Regiondirektøren eller den vedkommende gir fullmakt treffer også avgjørelse om anke til lagmannsrett, fullbyrding etter straffeprosessloven § 455 og utsettelse med fullbyrdingen etter straffeprosessloven § 459.

§ 15. Stans av gjennomføringen

Dersom domfelte bryter kravene eller vilkår fastsatt av retten, eller samtykket til deltakelse trekkes tilbake, kan kriminalomsorgen stanse gjennomføringen av programmet. Dersom regionalt nivå beslutter å bringe saken inn for retten, stanses gjennomføringen av programmet fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.

§ 16. Ny straffbar handling

Begår domfelte ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden, kan påtalemyndigheten bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 54 nr. 3.

Dersom domfelte er siktet for straffbar handling som kan føre til fullbyrding av den subsidiære fengselsstraffen, kan gjennomføringen av straffen stanses. Når påtalemyndigheten beslutter å bringe saken inn for retten, stanses gjennomføringen av straffen fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.

§ 17. Ikrafttredelse